

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 14 (583)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
21 липня 2023 року

ВИШКІЛ

УДОСКОНАЛЮВАЛИ СВОЇ ПРОФЕСІЙНІ НАВИЧКИ МЕДИКИ

Упродовж чотирьох днів навчально-оздоровчий комплекс «Червона калина» Тернопільського національного медуніверситету ім. Івана Горбачевського став місцем проведення тактико-спеціальних навчань з домедичної та невідкладної медичної допомоги в умовах бойових дій, інших надзвичайних ситуацій. Вишкіл мали мобільні медичні бригади закладів охорони здоров'я МВС України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної прикордонної служби України та Національної гвардії України. Свої професійні навички удосконалювали також учасники бригад з домедичної допомоги і бойових медиків. Окрім того, в навчаннях також взяла участь викладачі закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України, зокрема, з Києва, Львова, Харкова, Дніпра, Одеси. На завершальному етапі навчань була присутня державний секретар МВС України Інна Яцук.

Серед основних завдань тактико-спеціальних навчань була перевірка готовності мобільних медичних бригад, бригад з домедичної допомоги та бойових медиків до виконання завдань, пов'язаних з широкомасштабним вторгненням російської федерації в Україну. Організували також теоретичні заняття й майстер-класи з актуальних питань невідкладної та домедичної допомоги. Відбулися й комплексні навчання з відпрацюванням взаємодії всіх структур системи МВС України під час бойового зіткнення та ліквідації наслідків ворожої атаки на цивільне населення. Кінцева мета тактико-спеціальних навчань передбачала визначення основних напрямків удосконалення медичної служби підрозділів МВС України для підвищення її спроможності щодо надання домедичної та невідкладної медичної допомоги особовому

Ректор ТНМУ, професор Михайло КОРДА та державний секретар МВС України Інна ЯЦУК

складу й цивільному населенню в умовах викликів сьогодення.

Проведенню тактико-спеціальних навчань передувала значна підготовча робота. Насамперед сформували та затвердили наказом МВС України робочу групу, керівником якої був призначений директор департаменту охорони здоров'я та реабілітації МВС України А. Смик. Від ТНМУ заступником керівника робочої групи став ректор М. Корда, членами робочої групи були визначені проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи С. Запорожан, завідувач кафедри екстреної та симуляційної медицини А. Гудима, керівниця Центру симуляційного навчання Г. Цимбалюк. Координатором навчань був призначений начальник ДУ «Територіально-медичне об'єднання МВС України по Тернопільській області» Михайло Васишин.

Розробили план проведення тактико-спеціальних навчань. За два місяці до вишколу визначили місця для його проведення, конкурсів, проінспектували місця проживання та харчування учасників.

За тиждень до проведення навчань на території НОК «Червона калина» відбулося підготовче з'ясування співробітників ДСНС, Нацполіції, управління «КОРД», відділу вибухо-технічної служби та тренінгового центру ГУ Нацполіції у Тернопільській області, а також мобільних медичних бригад ДУ «ТМО МВС України по Тернопільській області» та ГУ ДСНС України в Тернопільській області при відпрацюванні комплексних навчань.

За легендою диверсійно-розвідувальна група ворога робить спробу проникнути на військовий об'єкт. Вступає в бій з охороною, яку несуть працівники Нацгвардії та патрульної поліції. На підкріплення до них висуваються бійці управління «КОРД». Під час бойового зіткнення допомогу надають пораненим і відтягують їх спочатку в тактичну зону, де розміщено санітарний автомобіль, а далі переміщують у зону евакуації. Водночас для відволікання уваги охоронців відбувається приліт ракети у житловий сектор. Під завалами та на вулиці є поранені. Певна кількість людей розмістилася в укритті. На місце події прибуває розрахунок відділу вибухо-технічної служби ГУ НПУ та ДСНС. Після обстеження території вибухотехніки дозволяють працівникам ДСНС проводити рятувальні дії: гасити пожежу, розбирати завали, надавати домедичну допомогу й виносити поранених у точку евакуації, а також виводити цивільних. На місце події прибувають мобільні медичні бригади, які розгортають пункт надання невідкладної медичної допомоги, проводять медичне сортування, працюють на «червоному», «жовтому» та «зеленому» майданчиках та евакуюють пріоритетних постраждалих у визначені лікувально-профілактичні заклади. Під час з'ясування виникла необхідність забезпечити всіх учасників радіозв'язком, а також – визначити старшого координатора для мобільних медичних бригад для взаємодії з цивільними закладами охорони здоров'я. Тренування по-

казали доцільність залучення для цієї місії одного з керівників медичної служби мобільної медичної бригади, яка першою прибула на місце події. За легендою таку місію виконувала начальник стаціонару ДУ «ТМО МВС України по Тернопільській області».

За три дні до початку навчань відбувся тренінг з усіма учасниками навчань, у тому числі й з «постраждалими». ТНМУ визначив членів суддівської колегії та фігурантів. Останні були відібрані з числа студентів навчально-наукового інституту медсестринства та лікарів-інтернів. За ініціативи координатора М. Васишина як фігуранти також були залучені працівники патрульної поліції та спецтранспорт.

Розроблення конкурсних завдань, а також їх логістику доурили співробітникам кафедр екстреної та симуляційної медицини, медицини катастроф та військової медицини, оперативної хірургії та

Працівники головного управління ДСНС у Тернопільській області під час вишколу з винесення пораненого після прильоту ворожої ракети в житловий сектор

клінічної анатомії, психіатрії, наркології та медичної психології ТНМУ. До роботи залучили інструкторів з медицини невідкладних станів з Волинського та Хмельницького центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Розробили також майстер-класи окремо для мобільних медичних бригад, бригад з домедичної допомоги та бойових медиків. Консультантом з розробки майстер-класів, конкурсних завдань та автором деяких з них став Михайло Васишин. Кожен майстер-клас і

конкурс відповідав завданням, які можуть виконувати відомчі медики під час несення служби як на мирній, так і на деокупованій території.

Науковий супровід тактико-спеціальних навчань здійснювали працівники ТНМУ та ДЗ «Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф МОЗ України».

Медикам мобільних медичних бригад передбачили такі майстер-класи: первинний огляд травмованого пацієнта; забезпечення прохідності дихальних шляхів у критичного постраждалого з травмою, оксигенотерапія/вентиляція; транспортна іммобілізація постраждалого.

Бригади з домедичної допомоги та бойові медики відпрацювали зупинку масивної зовнішньої кровотечі; конверсію джгутів; базові реанімаційні заходи в дорослих.

Консультантом майстер-класів була керівниця Центру симуляційного навчання ТНМУ Галина Цимбалюк.

Серед конкурсних завдань для мобільних медичних бригад визначили:

1. Конкурс «Ведмідь» – патрульний поліцейський автомобіль потрапив у ДТП. Є двоє постраждалих з різними травмами. Автори конкурсу, постановники та судді: асистент кафедри екстреної та симуляційної медицини Ю. Денисюк і

медичний директор Волинського центру ЕМД і МК А. Каленюк.

2. Конкурс «Бліндаж» – унаслідок необережного поводження зі зброєю травмований поліцейський з появою вузлової кровотечі з пахвинної ділянки. Конкурс відбувся у фортифікаційній споруді в темряві. Автори конкурсу, постановники та судді: асистент кафедри екстреної та симуляційної медицини Р. Гук; працівник Волинського центру ЕМД і МК Т. Кузьменко.

(Продовження на стор. 2)

УДОСКОНАЛЮВАЛИ СВОЇ ПРОФЕСІЙНІ НАВИЧКИ МЕДИКИ

(Закінчення. Поч. на стор. 1)

3. Конкурс «Колесо» – при неохочому обгоні транспортного засобу з мобільною медичною бригадою МВС України не впорався з керуванням і зазнав аварії мотоцикліст. Автори конкурсу, постановники та судді: асистент кафедри екстреної та симуляційної медицини А. Черватюк, працівники Хмельницького центру ЕМД і МК Ю. Вдовиченко та Б. Левандовський.

4. Конкурс «Пост» – під час несення служби патрульний поліціант, який мав досвід служби в зоні проведення АТО, почав поводити себе дивно. Його розробити напарник, який одночасно викликав мобільну медичну бригаду МВС Ук-

8. Конкурс «Що сталося?» – під час несення служби до мобільної медичної бригади звернулася громадянка з немовлям, яке раптово посиніло. Необхідно було розпізнати стороннє тіло в дихальних шляхах. При неадекватному його видаленні в дитини розвивалася клінічна смерть з потребою проведення реанімаційних заходів. Автори конкурсу, постановники та судді: доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією Е. Бурбела та асистент кафедри екстреної та симуляційної медицини А. Покришко.

9. Конкурс «Поговоримо» визначав комунікативні здібності мобільної медичної бригади, адже необхідно було провести базові реані-

нішню кровотечу з кінцівок під вогнем, проводити транспортну імобілізацію при ураженні верхніх і нижніх кінцівок у тактичній зоні, надавати допомогу при напруженому пневмотораксі, ампутації, раптовій коронарній смерті, а також виконувати медичне сортування та надавати допомогу декільком пораненим у траншеї, куди відбувся приліт ворожої ракети.

Конкурс серед бригад бойових медиків завершилася квестом, який полягав у подоланні дистанції майже 350 метрів, на кожному етапі якої були завдання з фізпідготовки, накладання турнікета, спорядження магазину автомата, розбирання та складання автомата. Завершальним конкурсом квесту стали тампонування кровотечі з шиї, яку необхідно було виконати в режимі реального часу на біологічному об'єкті (автори та постановники конкурсу – працівники кафедри оперативної хірургії та клінічної анатомії проф. С. Коваленко, доц. О. Ясіновський, асистентка Н. Монастирська на чолі з завідувачем проф. М. Гнатюком і керівник навчального центру малоінвазивних оперативних технологій доц. М. Кричак).

Навчання розпочалися загальнонаціональною хвилиною мовчання.

Вітальне слово мали: ініціатор і керівник навчань М Карнаух, начальник управління охорони здоров'я адміністрації Державної прикордонної служби України, бригадний генерал медичної служби; ректор ТНМУ, професор М. Корда; заступник директора департаменту охорони здоров'я та реабілітації МВС України О. Лілявська; начальник відділу організаційно-планової роботи та медичного забезпечення ВМУ ГУ НГУ В. Шапаренко; начальник управління організації медичного забезпечення, медико-біологічного захисту та охорони праці ДСНС Ю. Попов.

Після урочистого відкриття розпочалося пленарне засідання, на якому заслухали доповіді старшого ординатора відділення анестезіології, реанімації та інтенсивної терапії клініки хірургії Львівського військово-медичного клінічного центру ДПСУ І. Кіналя про діяльність медичної служби ДПСУ на етапах евакуації та начальника управління організації медичного забезпечення, медико-біологічного захисту та охорони праці Державної служби України з надзвичайних ситуацій Ю. Попова про діяльність ДСНС в умовах воєнного стану. З лекціями з актуальних питань медицини катастроф виступив професор ТНМУ Арсен Гудима.

Першого дня учасники навчань взяли участь у майстер-класах, а викладачі вишів системи МВС України відвідали Центр симуляційного навчання ТНМУ. Екскурсію провела керівник центру Галина Цимбалюк. Відтак ознайомили з правилами змагань і провели жеребкування. Учасникам навчань представили стартові суддів, а це працівник ДУ «ТМО МВС України по Тернопільській

області» І. Романишин і лікарка-інтерн В. Свіржевська. Згодом відбулися вечірні старты. Потім судді етапів провели дебрифінг за результатами вечірніх стартів, під час якого учасникам довели та обґрунтували алгоритми оптимальних дій при рятунку постраждалих, а також типові помилки й напрямки подальшого вдосконалення мобільних медичних бригад, бригад з домедичної допомоги та бойових медиків.

Наступного дня конкурсні завдання розпочалися зранку. Тим часом прибула державний секретар МВС України І. Ящук, яка оглянула всі конкурсні місця, провела нараду з представниками закладів освіти системи МВС України, а також робочу зустріч з керівництвом ТНМУ. Після обіду організували кінцеве згадження всіх учасників. Відтак відбулися комплексні навчання, які мали три основних етапи: бойове зіткнення з наданням допомоги та евакуацією поранених з участю бригад бойових медиків – учасників навчань; проведення вибухо-технічних робіт і порятунк постраждалих працівниками ДСНС з участю бригад з домедичної допомоги – учасників навчань; проведення медичного сортування та надання невідкладної допомоги зі шпільзацією мобільними медичними бригадами – учасниками навчань.

Після закінчення комплексних навчань відбулося шиккування учасників, під час якого Державний сек-

нопільській області», третє – мобільна медична бригада ДПСУ. Серед бригад з домедичної допомоги чемпіоном стала бригада Нацполіції. Серед бригад бойових медиків чемпіоном стала бригада нацвартдійців. Лаври першості з мобільних медичних бригад виборола бригада територіально-медичного об'єднання МВС України по Волинській області. Водночас ця команда отримала й перехідний кубок, який засвідчив, що наступного року тактико-спеціальні навчання відбудуться на Волині.

Від ТНМУ подяки за організацію та участь у тактико-спеціальних навчань з надання домедичної та невідкладної медичної допомоги в умовах бойових дій, інших надзвичайних ситуацій та цінні подарунки отримали Михайло Корда, Степан Запорожан, Арсен Гудима, Галина Цимбалюк, Віктор Шацький.

Учасники тактико-спеціальних навчань визнали за доцільне: – організувати підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які викладають домедичну допомогу за навчальними програмами I-III рівнів у ЗВО специфічної форми навчання системи МВС України, та підготувати з їх числа «Інструкторів з надання догоспітальної допомоги»;

– створити робочу групу з числа спеціалістів НГУ, ДПС та ТНМУ для оновлення та підготовки до видання навчального посібника «Домедична допомога в умовах бойових дій» (перше видання – 2014 рік) відповідно до сучасних настанов з тактичної медицини;

– увести в практику щорічне проведення комплексних тактико-спеціальних навчань (у т.ч. конкурсів) з домедичної та невідкладної медичної допомоги для працівників медичних підрозділів НПУ, НГУ, ДСНС, ДПС, ДПП НПУ;

Під час навчання з винесення пораненого після бойового зіткнення в зону евакуації

раїни. У поліціанта виникли прояви посттравматичного стресового розладу. Автори конкурсу, постановники та судді: завідувачка кафедри психіатрії, наркології та медичної психології проф. О. Венгер, проф. Ю. Мисула, асистентка О. Люта, фігуранти С. Чайковський та Н. Городинська.

5. Конкурс «Полуничка» – в караульному приміщенні під час несення служби раптово знепритомнів поліціант. Необхідно було розпізнати гіпоглікемічну кому. Автори конкурсу, постановники та судді: асистент кафедри екстреної та симуляційної медицини А. Черватюк, працівники Хмельницького центру ЕМД і МК Ю. Вдовиченко та Б. Левандовський.

6. Конкурс «Доббі» – в поліціанта, який відпочивав у готелі, раптово виник біль за грудниною. Потрібно було своєчасно розпізнати інфаркт міокарда та доправити хворого в кардіоцентр. Автори конкурсу, постановники та судді: доцент кафедри екстреної та симуляційної медицини Р. Ляхович, асистент цієї кафедри Ю. Денисюк і працівники Волинського центру ЕМД і МК А. Каленюк і Т. Кузьменко.

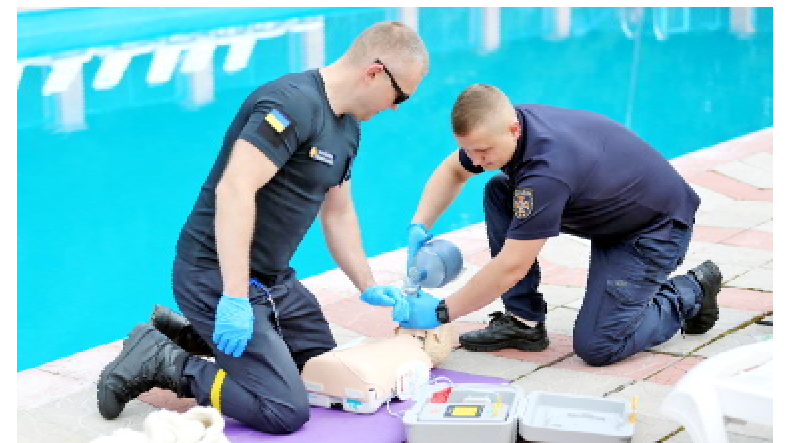
7. Конкурс «Десерт Павлова» – після зачистки на звільненій території в одному з приміщень поліціанти побачили непритомну людину, якій необхідно було проводити реанімаційні заходи. Причиною стало передозування наркотичної речовини. Автор конкурсу, постановник та суддя – асистент кафедри екстреної та симуляційної медицини О. Прохоренко.

маційні заходи команді з двох осіб, в одного з яких були зв'язані руки, а в іншого – зв'язані очі. Автори конкурсу, постановники та судді: фахівці Центру симуляційного навчання Н. Новосад, О. Косінський та лаборант кафедри екстреної та симуляційної медицини В. Сухий.

10. Конкурс на якість виконання реанімаційних заходів – натискання на грудну клітку. Конкурс відбувся одночасно для всіх бригад на сцені, де якість роботи була візуалізована для всіх охочих. Конкурс провів асистент кафедри екстреної та симуляційної медицини Р. Гук.

Бригади з домедичної допомоги (автор конкурсів, постановник конкурсу та основний суддя – асистентка кафедри екстреної та симуляційної медицини Наргіз Джавадова) надавали допомогу постраждалим, які були під завалами з «краш»-синдромом, масивною вузловою кровотечею, з відкритим пневмотораксом, стороннім тілом у стегні, при ДТП з масивною зовнішньою кровотечею з кінцівки й потребою в екстреній евакуації з автомобіля, надання допомоги семирічному хлопчику, який втопився в річці. Конкуренція серед бригад з домедичної допомоги завершувалася квестом, який полягав у долатті дистанції майже 350 метрів, на кожному етапі якої були завдання з домедичної допомоги та фізпідготовки.

Бригадам бойових медиків (автор конкурсів, постановник та основний суддя – доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Віктор Шацький) запропонували зупинити масивну зов-

Учасники команди з домедичної допомоги головного управління ДСНС у Тернопільській області Микола ФАРИЛЮК і Сергій ЯВОРСЬКИЙ виконують завдання одного з конкурсів заходу

ретар МВСУ І. Ящук подякувала всім і вручила подяку МВС організаторів навчань від ГУ ДСНС України у Тернопільській області Ю. Берестецькому. Судді етапів провели дебрифінг за результатами денних стартів. Згодом підбили підсумки тактико-спеціальних навчань з надання домедичної та невідкладної медичної допомоги в умовах бойових дій, інших надзвичайних ситуацій. Державний секретар МВС України Інна Ящук вручила подяки, цінні призи й нагороди організаціям та учасникам навчань.

Серед мобільних медичних бригад чемпіоном стала бригада ДУ «ТМО МВС України по Волинській області», друге місце посіла бригада ДУ «ТМО МВС України по Тер-

– розглянути можливість внесення змін в освітньо-професійні програми підготовки студентів ЗВО специфічної форми навчання системи МВС України та парамедиків для проведення щорічного літнього навчального збору на базі НОК «Червона калина» ТНМУ задля відпрацювання навичок взаємодії під час надання домедичної допомоги, проведенні рятувальних та інших робіт.

Арсен ГУДИМА,
завідувач кафедри екстреної та симуляційної медицини ТНМУ, професор,
Світлина надав відділ комунікації ГУ Нацполіції в Тернопільській області

Редактор Г. ШОТ
Творчий колектив: Л. ЛУКАЩУК,
М. ЮХНО-ЛУЧКА,
М. ВАСИЛЕЧКО
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. 52-80-09; 43-49-56
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник:
Тернопільський
національний медуніверситет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України
Індекс 23292

Видавець:
Тернопільський
національний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Рєєстраційне свідоцтво
ТР № 493-93ПР від 24.11.2010,
видане головним
управлінням юстиції у
Тернопільській області

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 2,5 друк. арк.
Наклад – 1000 прим.
Замовлення № 89

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Тернопільському національному медуніверситеті ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

ЯРОСЛАВ БІЛИК: «НАУКА ОТОЧУЄ МЕНЕ ЗМАЛЕЧКУ»

Студент уже третього курсу медичного факультету Ярослав Білик стає переможцем конкурсу «Студент 2022 року ТНМУ» в номінації «За вагомі досягнення в науковій роботі» (премія імені Івана Горбачевського). Ярослав – співавтор наукових публікацій у вітчизняних фахових виданнях, а також у таких, що внесені у наукометричну базу Scopus, є автором науково-публіцистичних робіт, учасником наукових форумів. Є також переможцем Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з напрямку «Теоретична медицина», бере участь у втіленні міжнародного проєкту.

– Ярославе, що означає для вас перемога у конкурсі «Студент 2022 ТНМУ»?

– Це підтвердження моєї праці та зусиль, а також мотивація для подальшого розвитку як науковця в медицині.

– Коли та чому почали цікавитися наукою?

– Почнімо з того, що я з наукової родини: в мене і дідусь, і мама, і тато – науковці. Можу стверджувати, що наука оточує мене змалечку. Мій дідусь Ярослав Іванович Федонюк, який тривалий час очолював кафедру анатомії нашого університету, часто брав мене ще зовсім маленьким із собою на роботу, де я гуляв анатомічним музеєм і з захопленням розглядав експонати, а також у його кабінеті з тим же захопленням гортав анатомічні атласи, книжки та підручники, до речі, тепер вони всі в моїй науковій бібліотеці.

Моя мама Лариса Ярославівна Федонюк, ще коли ми жили в Чернівцях, часто приносила додому теки з друкованими аркушами А4 формату та кольоровими фотографіями. Коли я запитував, що це за картинки, вона відповідала, що так побудоване серце людини. На той час вона писала докторську дисертацію, а я був спостерігачем процесу.

Тато Ярослав Олександрович Білик теж свого часу захистив дисертаційну роботу, є кандидатом медичних наук, працює хірургом.

Тож зростання серед «сімейних» науковців не залишило мені вибору не познайомитися з її величністю Наукою!

– Коли вирішили спробувати в науці власні сили? Які теми та напрямки вас цікавлять?

– Уперше це сталося тоді, коли професорка Ольга Володимирівна Денефіль запропонувала допомогти її дисертантам вивести тварин з експерименту та отримати матеріал на дослідження. Це було у віварії,

всі в рукавичках, масках, у спеціальних халатах, скальпелі, пробірки. Неймовірно цікаво! А згодом Ольга Володимирівна запропонувала окремо провести мікроскопічне дослідження яєчників щурів при впливі свинцю, й ми звернулись до доценток Тамари Вікторівни Дацко та Соломії Богданівни Крамар, які навчили працювати зі світловим мікроскопом і визначати морфологічні зміни. Осць так і з'явилася моя перша доповідь англійською мовою на конгресі студентів, яка отримала I призове місце. Крім того, вступивши до університету, почав відвідувати студентський науковий гурток кафедри медичної біології та зосередився на Балтійській університетській програмі й цілях сталого розвитку. Разом з трьома студентами свого курсу я є учасником міжнародного проєкту «4 стихії природи – життя в гармонії буття». Нещодавно виступав з доповіддю на Міжнародному симпозиумі анатомів в Римі (Італія) як представник від Товариства анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів України, мав доповідь і на науковій конференції, що відбувалася в Каунасі (Литва).

– Хто ваші наставники в науці, з яких берете приклад?

– Звичайно, це мій дідусь, мама, тато, а також моя бабуся Таїса Михайлівна Федонюк, яка найбільш завзято переконувала мене в тому, що я можу стати лікарем і що в мене є хист до наукової роботи. До речі, єдина хто хотіла, щоб я вступав у медичний заклад, – це саме й була бабуся.

– Які поради ви дали б студентам, які теж хочуть спробувати власні сили в науці? Якими мають бути їхні перші кроки?

– Для початку потрібно визначитися, в якій саме галузі вони хотіли б виконувати наукову роботу. Коли визначилися з напрямком – приєднатися до наукового гуртка відповідної кафедри. Тоді обрати тему, обговорити її з викладачем, який буде надалі науковим керівником роботи. І далі за його підтримки розвивати цю ідею.

– Окрім науки, до яких ще напрямків університетської роботи долучаєтесь?

– Я – учасник танцювального відділу творчого колективу ТНМУ. Бальними танцями зай-

мався з чотирьох років. Зараз уже не займаюся, але завжди беру участь у заходах, де є можливість показати власні танцювальні здібності, і не лише бальні. Згадую концерт до Дня студента, де я виступав як Верка Сердючка. Вдався дуже кумедно-веселий співально-танцювальний номер.

Навесні висаджували дерева в рамках акції «1 мільйон дерев життя», а також з командою студентів-однодумців (Софія Гомонець, Богдана Довгалюк, Софія Чорній, Антоніна Катрук) проводжу просвітницькі заходи екологічного спрямування в рамках міжнародного проєкту. Приєднуюся й до волонтерської роботи. Зокрема, ми з друзями не раз розвантажували фури з гуманітарною допомогою, збирали медикаменти, фасували їх, донатили кошти на потреби ЗСУ.

– Як усе встигаєте?

– Чітко розписую всі справи на день і на тиждень, ця риса в мене від мами. Стараюся нічого не відтермінувати. Навіть щойно з'являється справа поза планом, якщо є можливість – виконую її відразу, мені так потім буде легше та простіше.

– Хто, крім бабусі, ще заохочував вас обрати медицину? Чи це було цілком самостійне рішення?

– Відверто кажучи, мріяв стати архітектором, бо мені легко вдавалася математика й я люблю малювати. Але якось поспілкувався з архітектором-професіоналом, який зауважив: «Якщо готовий сидіти дев'ять годин за комп'ютером, щоб зробити один проєкт, – то йди. Якщо ж ні – краще не треба». У мене ж такої ідеальної посидючості немає. Ще в мене була думка йти в готельно-ресторанний бізнес, адже дуже люблю готу-

вати. Але цю ідею теж перегорів. Якось тато взяв мене на операцію. Пригадую, в пацієнта стояв внутрішній протез на стегновій кістці, який розхитався, розвинулася інфекція, було загноєння. Тато показував мені, як робити дренажування рани. Мене тоді це так захопило! Я зрозумів, що ця справа мені подобається.

Коли мама організувала конференцію, присвячену 80-річчю Ярослава Федонюка, я допомагав їй писати спогади про дідуся, шукав архівні фотографії сімейних фотоальбомів, перечитував спогади його друзів-морфологів, допомагав монтувати фільм. Пригадую, мені було надзвичайно цікаво та гордо за дідуся!

Згодом трапилася біда з бабусяю: в неї виявили онкозахворювання на останній стадії, я тоді навчався в 11-ому класі, тривала підготовка до ЗНО, також готувався до складання англійської на В2. Бабуся довгий час перебувала в лікарні – треба бути біля неї. Я допомагав лікарці робити перев'язки, під наглядом медсестри робив внутрішньом'язеві ін'єкції, навчився міряти артеріальний тиск і вимірювати цукор глюкозиметром. Упродовж двох місяців був у лікарні чи не щодня. І тоді остаточно переконався в тому, що медицина – то моє.

– Пригадуєте ваші найяскравіші враження від перших місяців навчання в ТНМУ?

– Оскільки я з малих літ часто бував у корпусах ТНМУ, то все вже було мені добре знайомим. А ось самі заняття справді вражали. Від навчання в школі університет для мене відрізнявся передусім тим, що тут значно більше практики, можна торкнутися, помацати, побачити, на тобі теж можуть повчити частини тіла (усміхається). Пригадую, як доцентка Антоніна Михайлівна Пришляк частенько, як приклад, показувала на мені групи м'язів. Було прикольно.

– Більшість студентів стверджують, що перший курс пригломшує обсягом інформації, особливо з анатомії. У вас теж так було?

– Мені було легко. Мабуть, через те, що мама мені відразу підказала, як потрібно вчитися. Перше заняття з анатомії – кістки та м'язи. Я малював кістку на аркуші А4, писав, де що розташовано. До того ж робив це в «анатомці», тримаючи кістку в руці. Дивився на неї, тор-

кався, відчував. Завдяки цьому мені було легше вивчити. Треба все бачити наочно. Крім того, в мене був 3D-атлас у телефоні, який теж дуже допомагав. Навчився конспектувати та робити нотатки, що теж надто важливо.

– Чи вже знаєте, який напрямок медицини оберете?

– Хірургію. Мені це справді цікаво. Хірургія – галузь, яка нині дуже розвивається, з'являється багато нових технологій. Крім того, на мій погляд, хірурги – лікарі, які справді можуть зробити дуже багато для збереження людського здоров'я. Хірурги – наче остання інстанція, вони беруть на себе всю відповідальність за людське життя.

– Який ваш улюблений відпочинок?

– Зустрічі з друзями, відпочинок на природі, велосипедні прогулянки, заняття в тренажерній залі.

– Ви згадували про ваше захоплення кулінарією. Що найбільше любите готувати? І звідки у вас така пристрасть?

– Передусім з того, що люблю смачно поїсти (сміється). Змалечку допомагав бабусі готувати. Дуже часто в Тернополі ми разом ліпили вареники, пельмені. А з мамою в Чернівцях навчилися готувати швидкі страви, адже завжди на все було обмаль часу. Найбільше люблю готувати м'ясні страви, будь-яке м'ясо – печене, смажене, варене, тушковане.

– Готування – це для вас також відпочинок?

– Так. Щоб страва вдалася, треба готувати, уявляючи собі, як сидиш за столом, як усе гарно подаєш, як усім смачно. І з такими думками, вплітаючи в них любов, усе, що робиш, починає подобатися. Якщо ж подобається – обов'язково вдається. Якщо ж вдається – отримуєш від цього ще більше задоволення й хочеш робити це далі. Так у всьому.

– Яка нині ваша найзаповітніша мрія?

– Перемога України. Не маю сумнівів, що так і буде, адже до початку повномасштабного вторгнення, мабуть, ми й самі не знали, які українці сильні та однастайні, попри всілякі дрібні суперечки. Особисто ж для себе – стати добрим хірургом. Дідусь і мама, я її називаю boss lady (сміється), хотіли, щоб я досягнув більшого, ніж вони, й саме це завжди ставить переді мною високу планку. Найзаповітніша особиста мрія – мати свою клініку в Україні.

– За що найбільше вдячні Тернопільському національному медичному університету ім. Івана Горбачевського?

– За можливість, яку він надає мені як студентові: отримувати знання від професійних викладачів, за інформаційні відеолекції, за цікаві практичні заняття, за можливість брати участь у проєктах і конкурсах, за навчально-оздоровчий комплекс «Червона калина», а головне – за можливість проводити час у стінах університету з користю!

**Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА
Світлина
Миколи ВАСИЛЕЧКА**

Незважаючи, що час нині гарячий – пора літніх вакацій та відпусток, доцент і завуч кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини Ігор Леськів все ж прийняв запрошення побувати у нашій «Вітальні». Понад тридцять років він служить науці, передає свої знання та практичний досвід студентам у нашій альма-матер.

«ТЯГА ДО ЗЕМЛІ В МЕНІ НЕ ЗГАСЛА Й ДОНІНІ»

– Ігорю Мирославовичу, не дивно, що літньої пори вас можна знайти на родинному обійсті, ближче до природи та далі від цивілізації, але чи приносить вам такий відпочинок насолоду чи то радше – обов'язок?

– З одного боку, й справді, обов'язок, бо допомагаю мамі, якій ось уже 83-й рік, але приємний. Пригадалися часи, коли приїздив до бабусі з дідусем у село, радісні моменти життя, коли великою сім'єю збиралися за одним великим столом, спілкувалися, жартували. Намагаюся підтримувати цей дух родини й для мене це на радість.

Олена та Мирослав ЛЕСЬКІВИ – батьки Ігоря ЛЕСЬКІВА (1962 р.)

Посадив великий сад – майже сто плодкових дерев, які восени дарують чудові плоди. Є тут і груша, і різні сорти яблунь, абрикоси, персики. Праця на землі мене заспокоює, додає сил, натхнення, насолоджується спілкуванням з природою та відпочиваю душею.

– Тут минуло ваше дитинство? Яким воно було?

– Я народився в Тернополі у сім'ї службовців. Мама – Олена Іллівна, педагогиня за освітою, але працювала старшою лаборанткою в нашому університеті практично з початку його заснування. Батько – Мирослав Олексійович закінчив Львівську політехніку й усе життя трудився на відомій усім «Ватрі» інженером аж до пенсії. Я один у сім'ї, може, й тому моїм вихованням займалися надто ретельно, в найкращих традиціях національної культури, українства. Отож по духу я справжній українець і вважаю себе навіть трішки націоналістом, можна й так мовити. Батьки вчили мене чесності, справедливості, але в житті таке ідеалізоване вихо-

вання в дещо ізольованому від навколишнього середовища світі, де існують порядність і доброчесність, не завжди людині на користь. Бо потім життя не шкодує, повертається то одним, то іншим непривітним боком. І в тебе не завжди виходить тримати удар. Дитинство ж минало весело, радісно, на літні та зимові вакації – до бабусі з дідусем у село Озерна, що не так далеко від Тернополя. Як і всі діти в ті часи, пас корову, на городі щось полов, дідусеві допомагав косити – заготовляти сіно для корови. Знаєте, комусь не подобається фізично працювати на городі, у садку, а я змалку полюбив цю роботу, тож тяга до землі в мені не згасла й донині.

– Багато медиків зауважують, що вже в дитинстві в них прокинулося тяжіння до медицини, природничих наук. У вас як було?

– Щось на кшталт цього, бо й справді біологія та природничі науки, хімія цікавили більше, ніж мова чи література, хоча читати також люблю. Крім того, відчув, що виникло бажання допомагати людям, зростаю я дитиною співчутливою, тому в мені ще змалечку сформувалася цей обов'язок. Спочатку рятував тварин, одного разу знайшов пораненого песика, згодом лікував котика й навіть хвору личичку приніс додому. У восьмому класі ці мої «здібності» запитали однокласники та вигадали мені прізвисько «Доктор». Отож, як відаєте, пішов я навчатися до вищу за «спеціальністю». Якщо ж без жартів, то це й справді було моє покликання. Наш восьмий клас розформували й я перейшов до паралельного, а там інші однокласники, але ми швидко здружилися, багато часу проводили разом і зустрічаємося досі. Частіше спілкуємося телефоном. Нашою класною керівницею була Марія Василівна Туркот, я дуже подружився з її сином Ігорем, ми навіть разом до медінституту вступили, нерозлучливого були, а потім він трагічно загинув. Тішить лише те, що його справу продовжив син – Олег Туркот, випускник нашого університету, анестезіолог клініки Джона Гопкінса. Він дуже зараз допомагає Україні. Мені втішно, що не втрапилася ця наступність поколінь – мама навчала добрих справ сина, який передав цей досвід своєму синові, а той, я упевнений, своєю донечку теж буде виховувати у славних традиціях українства. Це приклад того, як формується нація, роками, цеглинка за цеглинкою вибудовується великий рід, на якому, по суті, й тримається зараз вся Україна.

Доцент Ігор ЛЕСЬКІВ:

тися ще коли був учнем. Наша 16 школа розташована поруч з педуніверситетом. Тоді вона була базою для цього вищого навчального закладу, тож я з великим задоволенням відвідував гурток з генетики на біологічному факультеті, а потім навіть на студентській конференції доповідав. У мене була зацікавленість і велике бажання займатися та дізнатися дещо більше, ніж у підручнику.

– А щодо ложки дьогтю?

– Враження також «незабутні», бо йдеться про те, що міг «вилетіти» з інституту, щоправда, Анатолій Іванович Паламарчук зробив усе можливе, аби цього не сталося, за що буду йому довік вдячний. Він не дав занепасти моїй мрії – стати лікарем, а згодом і науковцем. Трапилося ось що: служба безпеки колишнього СРСР з'ясувала, що я доволі активний студент у «національних питаннях», через що мав неодноразові розмови з тамтешніми «спеціалістами». Якось приніс до інституту книжечку для занять з карате, мені дуже цей вид спорту подобався. Про це також у відповідні органи надійшла інформація. Ось і маєте привід для виключення з комсомолу, а згодом автоматично й з інституту. На те, що добре вчився та займався наукою, ці карні органи уваги не звертали. Бо хіба міг «націоналіст» стати добрим спеціалістом? Слава Богові та Анатолію Івановичу, пронесли.

– Яким лікарем мріяли стати?

– Хірургом. І готувався до цього вже з інституту, відвідував гур-

ток з загальної та дитячої хірургії. З 4 до 6 курсу підробляв медбратом (нічні чергування) в пульмонологічному відділенні другої міської лікарні. Пригадую, як заприятелював з дитячим хірургом, доцентом С.О. Давидою й попросив його дозволити брати участь в ургентних чергуваннях у дитячій обласній лікарні, щоб практики набратися. Це було на шостому курсі. Приязні відносини були і з проф. Ю.Т. Коморовським, який був нашим куратором під час проходження інтернатури з хірургії на базі обласної лікарні. Хірургом, як і мріяв, я став і скерували мене на місце праці в містечко Дубровиця, що на Рівненщині. Їхав у чисту зону, а після Чорнобильської трагедії потрапив у забруднену. Через пів року після приїзду вже «гробові» почали платити, так я потрапив у зону гарантованого відселення. Працював у районній лікарні хірургом, а забезпеченість кадрами була 50-60 відсотків, анестезіологів узагалі не було, знечуження проводили анестезисти. На хірурга покладалося ще багато інших обов'язків – хірургічна робота у відділенні та поліклініці, ургенція, хірурги, крім того, ще виконували функції лікаря-реаніматолога в реанімації, адже не було людини на цю вакансію. Я ще виконував і функції начальника пункту забору крові, тож угору не було часу глянути.

– Траплялися особливі хірургічні випадки?

– Хірургія взагалі особливий розділ медицини, бо чи не кожен випадок по-своєму унікальний, як і пацієнти. Пригадалося, як оперували якимось по ургенції перфоративну виразку шлунка. Операція минула добре й хворий почувався не зле, але наступного дня після втручання чоловікові захотілося ковбаси. Поїв. Що далі не важко здогадатися, але ми впоралися й пацієнт оклигав. Очевидно, доля дала шанс на життя.

Багато психотравмувальних ситуацій траплялося під час роботи в реанімаційному відділенні. Якось доправили до нас людей після автотроці, один пацієнт був у геть важкому стані, гадав, адреналін прямо у серце його порятує, але, як кажуть, дива не сталося.

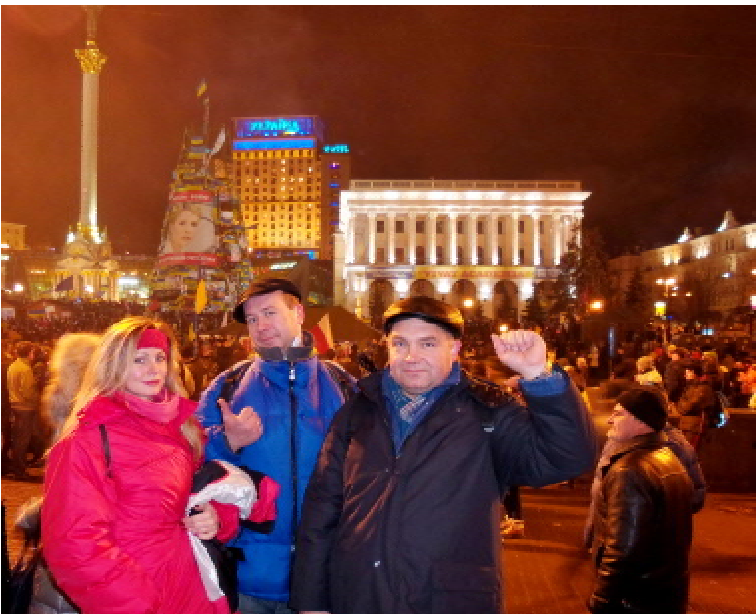
«ЛІКАР-РАДІОЛОГ ПОВИНЕН БУТИ ДУЖЕ ЕРУДОВАНИМ СПЕЦІАЛІСТОМ»

– Відпрацювали термін за скеруванням, а далі куди проліг шлях?

– На малу батьківщину. Приїхав до Тернополя із зони гарантованого відселення, як ця територія

«ПОЧАВ ЗАЙМАТИСЯ «НАУКОЮ» ЩЕ КОЛИ БУВ УЧНЕМ»

– Так ось, повертаючись до мого вибору стати лікарем. 1981 року я вступив до нашого, ще тоді медичного інституту, мав одну четвірку в атестаті, з російської мови, але це жодним чином не вплинуло на складання іспитів, отож відповідну кількість балів отримав і став до лав студентства. Що можна сказати про цей період? То найкращі роки. Навіть незважаючи, що ложка дьогтю в цій діжці меду все ж була. В іншому ж усе, як у всіх – чи не кожного року поїздки у складі будзагонів до Теребовлі, Тюмені, «тури» на картоплю, цукровий буряк, хміль до колгоспів нашої області. З великою цікавістю відвідував наукові гуртки, з доповідями їздив по Україні, в колишній прибалтійській республіці, Ленінград, Волгоград. «Наукою» ж почав займа-

Ігор ЛЕСЬКІВ (праворуч) під час Революції Гідності (м. Київ, 2013 р.)

«МОЄ ПРАВИЛО – РОБИТИ ДОБРО, НЕ ОЧІКУЮЧИ ЗА ЦЕ ВИНАГОРОДИ»

тоді називалася, але всіх в ті часи відселяли через радіаційне забруднення. Якби не Чорнобильське лихо, затримався б там, напевне, на триваліший час, бо Полісся мені дуже сподобалося, це унікальний край. Пригадую, яка кришталево чиста вода в тамтешніх озерах, а які величезні масиви хвойних лісів, незліченна кількість природних заповідників, повітря чисте-чисте.

Як з'ясувалося, з місцем хірурга в Тернополі – проблема, але знайшлася «ставка» лаборанта на кафедрі онкології в рідному університеті, тож я погодився. Три роки відпрацював на цій посаді. На кафедрі я з 1991 року. За цей час змінив спеціальність, захистив кандидатську дисертацію з радіології.

– За хірургією не шкодуєте?

– Знаєте, ні, напевне, тому, що радіологія теж дуже цікава спеціальність й припала мені до душі. Якщо біологія, фізіологія та анатомія – це мати всіх наук, то радіологія – це перший шабель лікувального процесу, я б так охарактеризував цю спеціалізацію. Бо будь-яке лікування завжди почи-

ми ще не досягли того рівня, що є за кордоном. Навіть сама суть і зміст цієї спеціальності ще потребує корекції. Незважаючи на реформи в галузі, в переліку спеціальностей залишилися – рентгенолог, лікар УЗД-діагностики, коли насправді мала б бути одна уніфікована назва – лікар-радіолог, як це є в наших колег в Європі чи США. Скажімо, в закордонних клініках такого спеціаліста, як лікар УЗД-діагностики взагалі не існує, бо на УЗД-апараті діагностику проводить будь-який спеціаліст – чи то хірург, чи акушер, чи флеболог.

– Як студенти сприймають цю спеціальність і наскільки вона популярна зараз серед випускників?

– Ми викладаємо радіологію для студентів 3 курсу медичного факультету, стоматологічного факультету, але оскільки в нас на кафедрі інтегровані дві дисципліни, то ще й онкологію та радіаційну медицину на 5-6 курсах медичного та 4 курсі стоматологічного факультетів. Маємо також години викладання радіології та онкології інтернам і слухачам курсів підвищення кваліфікації на факультеті післядипломної освіти.

Радіологія – це візуальна дисципліна й для того, аби визначитися в майбутньому, студент повинен під час навчання зорієнтуватися, як усі ці методи працюють, оцінити можливості кожного радіологічного дослідження. За кордоном, аби підготувати радіолога, потрібно ще сім років після закінчення вишу, в нас цей процес відбувається значно швидше, бо радіологічна дисципліна розпорошена на кілька спеціальностей. Усі розуміють, що два роки для підготовки такого спеціаліста замало, бо радіологія оновлюється, з кожним роком розширюється банк апаратури, з'являються сучасні апарати, методики, це одна з професій, яка найбільш прогресує.

Щодо вибору радіологічної спеціалізації (згідно з існуючим розподілом спеціальностей), то, гадаю, що на перших позиціях у студентів – комп'ютерна діагностика та магнітно-резонансна терапія. Їм дуже цікаво під час занять, бо ця дисципліна пов'язана з комп'ютерними технологіями. Тут тільки схематичними малюнками чи роботою на комп'ютері не обійтися, потрібні навички та вміння ідентифікувати патологічний процес під час обстеження чи аналізу вже готового обстеження, а також вміння правильно оцінити, описати та провести диференціальну діагностику з подібною патологією, встановити діагноз, це

Доцент Ігор ЛЕСЬКІВ під час заняття з іноземними студентами (2006 р.)

й є практична робота. Тому кафедра зараз дуже потребує арсеналу сучасної апаратури, бо маємо і студентів навчати, і лікувальною роботою займатися, щоправда, це можливо лише в умовах університетської клініки, де мало б бути радіологічне відділення, насичене сучасною апаратурою. До слова, в розвинутих країнах парк апаратури оновлюють кожні 3-5 років. Ще один недолік навчання радіології в тому, що викладаємо цю дисципліну на третьому курсі, коли студенти ще не вивчають клінічних дисциплін. Було б краще, якщо б вони завершили вивчення клінічних дисциплін, а вже на 5-6 курсах із знаннями захворювань вивчали радіологію.

«ЛЮБЛЮ ПОДОРОЖІ, АЛЕ З НАПЛІЧНИКОМ І НАМЕТОМ»

– Своім дітям передали любов до медицини?

– Гадаю, що так. Донька Юлія Сословська обрала не лише мою професійну стежину, але й

Ігор ЛЕСЬКІВ з матір'ю, доньками та внуками у Марійському духовному центрі в Зарваниці (2019 р.)

фах. Вона працює лікаркою-рентгенологом у Тернопільській обласній лікарні, займається діагностичною роботою на цифровому рентгенологічному апараті та працює на сучасному комп'ютерному томографі. Тішуща, що обрала мій шлях.

– Які зі своїх досягнень вважаєте головними?

– Мої найголовніші досягнення – це діти, донечки – Юлія та Ілона й онуки, їх у мене троє та всі такі чудові. Це те, для чого варто жити.

– Які заняття вам найбільше до душі?

– Люблю подорожі, але з наплічником і наметом. І як надалі від цивілізації. Чи не кожної відпустки до анексії Криму я з дітьми діставався моря й ми так відпочивали – вогнище, мангал, свіжа морська риба, чудове повітря та неймовірної краси природа Кримських гір. Люблю активні подорожі, риболовлю. Часто з друзями їздимо на грибні полювання в Карпати.

– Що змушує ваше серце битися частіше?

– Позитивні емоції.

– Що дарує вам ці емоції?

– Усе, що викликає особливий стан душі, наприклад, зустріч зі старим другом чи одногрупником. Років п'ять тому відновив спілкування з товаришем, який працював зі мною ще в Дубровиці. Ця зустріч – це спалах емоцій. Звісно, кохання може подарувати неймовірний шквал емоційного піднесення. Наразі багато радісних моментів дарують онуки, вони весь час у русі, не дають навіть хвилини пригальмувати. І це такий калейдоскоп вра-

жень і позитивних емоцій! Люблю подорожувати з онуками – до Зарваниці, в Кременець на гору Бону, в Збарзський замок. Де ми вже лише не побували!

– Які люди значимі для вас у житті?

– Це передусім мої батьки, бо дали мені життя та створили мене як особистість. Вдячний науковим керівникам моєї кандидатської дисертації – професорові нашого університету світлої пам'яті Геннадію Сергійовичу Морозу та столичному науковцю – професору Дмитрові Сергійовичу Мечеву. Це вчені, які не лише допомогли мені в науковому вимірі, але стали добрими порадиниками по житті та навіть частиною моєї родини. Добрі, щирі, товариські люди, з якими завжди було цікаво, ми часто спілкувалися на різні теми, не тільки наукові. Геннадій Сергійович для мене

Доньки Ігоря ЛЕСЬКІВА – Юлія, Ілона й онучка Ельвіра (2020 р.)

взагалі став еталоном науковця. Лише уявіть людину, яка в доволі поважному віці вивчає та викладає англійською мовою, не кожному це під силу. Це справді люди, які збагачують духовно, радий, що вони були в моєму житті.

– Є у вас правило, яким керуєтесь в житті?

– Робити людям добро, не очікуючи подяки за це. Я альтруїст по житті.

– Що для вас означає любити Україну?

– Любов до України – це передусім любов до рідного краю, того, де ти народився й виріс. Це любов до рідної мови, наших звичаїв, що йдуть від діда-прадіда. Це виховання наших дітей та онуків у національних традиціях, бо це майбутнє нашої України. Любити Україну для мене – це любити нашу святую землю, яка нині скроплена кров'ю її найкращих синів і доньок, наших захисників.

Лариса ЛУКАШУК

Внуки Ігоря ЛЕСЬКІВА – Даниїл, Дамір, Еля (2021 р.)

нається з діагностики. Радіологія – це діагностична дисципліна, яку застосовують практично в усіх галузях медицини. Містить багато методів обстеження – це і УЗД-діагностика, і комп'ютерна томографія, МРТ, радіонуклідна діагностика. От і виходить, що лікар-радіолог повинен бути дуже ерудованим спеціалістом. По-перше, знати патологію всіх органів і систем, а по-друге – розшифровувати дані всіх цих методів радіологічного обстеження. Цей фах за своїм змістом діагностичного процесу фактично потребує знань інших медичних спеціальностей – акушерства та гінекології, нейрохірургії, пульмонології, гастроентерології, проктології, травматології, усіх й не перелічити. Ось так, якщо коротко, можна провести екскурс цією спеціальністю й вона мені дуже подобається. На жаль, в Україні

«УКРАЇНУ НЕ ЛЮБИТИ ПРОСТО НЕМОЖЛИВО»

РЕСТОРАТОРКА З ДИПЛОМОМ ЕКОНОМІСТКИ

Закінчивши у місті Бережани на Тернопільщині місцеву третю школу, пані Галина вирішила здобути фах економістки у Львівському торгово-економічному інституті. 1987 року з дипломом цього вишу отримала скерування на Закарпаття, де певний час працювала ревізоркою. Згодом повернулася на малу батьківщину, посіла керівну посаду в торгівлі. Але доля покликала її знову в дорогу. Вийшовши заміж, молоді подружжя стало проживати в Енергодарі на Запоріжжі. У цьому місті атомників пані Галина мешкала 16 років, тут народила сина Романа, мала добру працю й навіть відкрила для себе ресторанный бізнес. Як економістка стала враз кухарем? Каже, для людей, які очолюють якийсь виробничий підрозділ, після роботи потрібне завжди певне психологічне розвантаження, тож хтось малює, хтось милується рибками в акваріумі, а пані Галина знаходила спокій у приготуванні страв. «Наварю, напечу, а потім чи не всіх мешканців під'їзду свого будинку годую», – твердить. Вони й підказали, чи не

Галина КОСИНЬСЬКА з чоловіком Олександром ЯРЕМОЮ

варто їй радше кав'ярню або навіть ресторан відкрити. Дослухалася порад і стала власницею ресторану «Tea-a-tet». Та з плином часу подружжя життя дало крен, розлучилася з чоловіком. Вирішила податися за кордон. Лондон вибрала не випадково, адже неподалік від британської столиці мешкала її тітка, яка виїхала сюди під час воєнного лихоліття 1940-х років.

Нині Галина Косинська активно стежить за новинами, що надходять з окупованого новітніми нацистами Енергодару. Мовить, у місті своєї молодості мала чимало друзів, деякі з них виїхали з війною, дехто залишився, зв'язок з ними тримає. На душі дуже важко, хотіла б їм допомогти, але не може, бо там засіли тепер раши-

Майже 20 років Галина Косинська мешкає в Твікенемі – західному передмісті британської столиці. Тут вона зайнялася власною справою, відчинивши двері ресторану української кухні Prosperity Ukrainian. Назва її закладу в перекладі з англійської мови означає «Процвітання». Пані Галина всією душею прагне, аби її Україна розцвілася, процвітала. Щойно 2014 року московська орда полізла саранчею на наші терени, українка розпочала ще й волонтерську діяльність. З першого дня повномасштабної війни Галинин ресторан став центром збирання гуманітарної допомоги для українських військових і переселенців, біженців. Уже 108 фура днями прибула в Україну з Лондона з різними необхідними речами, продуктами харчування. Тепер Галина Косинська розпочала й відвідини з борцем, іншими національними стравами та навіть музичними номерами українських воїнів, які проходять базову підготовку в рамках багатонаціональної навчальної операції «ІНТЕРФЛЕКС» під керівництвом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. У номінації «Внесок бізнесу» здобула звання «Герой року-2022» лондонського округу Річмонд-на-Темзі. Тернопільська регіональна рада ордена Св. Пантелеймона запропонувала кандидатуру пані Галини на здобуття цієї почесної відзнаки за внесок у надання допомоги українському народові під час російської агресії.

сти, замінували атомну електростанцію та лякають Україну й світ.

Енергодар пані Галина залишила 2005 року. У Лондоні свій трудовий шлях починала з посудомийниці в турецькому ресторані. Бачила, що власники цього закладу бізнес вели не дуже вдало, відважилася поділитися власним досвідом, порадами. Результати не забарилися, бос навіть підвищив українці зарплатню, вона стала й помічницею кухаря. Навчилася готувати і мезе, і хумус, й інші страви турецької кухні. Самі ж працівники цього ресторану дуже любили куштувати український борщ і деруни від Галини.

У Лондоні познайомилася з другим своїм чоловіком – Олександром Яремою, який походить з Тернополя. Він запропонував коханій відкрити власну справу. І 2010 року в Твікенемі – західному передмісті британської столиці з'явився новий ресторан, але цього разу – української кухні Prosperity Ukrainian. У цьому районі мешкають здебільшого англійці, тож пані Галина запросила готувати їм по-домашньому страви нашої національної кухні. Каже, відвідувачі її ресторану дуже люблять посмакувати борщ, солянку, грибну юшку, голубці, вареники з картоплі із сиром. Влітку господиня закладу тішить їх і варениками з вишнею, чорницею, полуницею. Розробила власний рецепт курячої котлети «Chicken «Kyiv», що стала досить популярною. Пропонує й палюшки – як смак її дитинства, її рідної Бережанщини. З десертів здебільшого замовляють медівник, сирники. Персонал ресторану – винятково українці, які працювали на рідній землі в царині громадського харчування. Кухарка Наталка, скажімо, має вдома навіть власне кафе. Українська музика в Prosperity Ukrainian, звісно ж, теж звучить. Ансамбль складають музиканти, які приїхали до Лондона з Галичини. Вони, як і деякі інші

українські місцеві колективи, анконавці, виступають перед англійцями на сцені, що виставляє пані Галина перед власним рестораном. Уже подала заявку в мерію, щоб на День Незалежності України організувати великий концерт, як каже, на весь округ. Узгалі відсвяткувати різні родинні події, як-от хрестини, день народження, весілля та інші в Галининому ресторані теж можна, адже щосуботи тут відчиняють велику бенкетну залу. «День української Звитяги» святкуємо у вас», – кажуть і наші воїни, які проходять військові вишколи у Великій Британії. «Обов'язково, лише б усі були живі», – відповідає їм власниця ресторану.

ВОЛОНТЕРСТВО – ЦЕ ПОЧЕСНО

Коли 2014 року російський агресор розпочав в Україні війну, Галина Косинська зайнялася новою для себе справою – волонтерською. Каже, стали надходити їй з дому повідомлення, що треба допомогти нашим воїнам. Купувала форму, берці, куртки, запчастини до транспортних засобів, інше. Доносить відтоді до українців, що займається волонтерством у Великій Британії – дуже престижно, навіть члени парламенту, високопосадовці зі своїми сім'ями допомагають пані Галині сортувати речі для гуманітарної допомоги. «Он Бренд Гратвіке – заможня людина, поїхала нещодавно в Україну, заїхала в Бережани, розвантажила речі, які накупувала нашим воїнам і поїхала на Херсонщину волонтерити власним коштом», – наводить один з численних прикладів українка.

Світанок 24 лютого 2022 року Галина Косинська зустріла в потрясінні. Прокинувшись, зауважила, що її син не спить, дивиться телевизор. Подивувалася. Романові вже 30 років, він психолог, працює з дітьми-аутистами, але у вільний час чи у вихідні по-

рається в родинному ресторані. «Мамо, в нас війна, Україну московити бомблять», – з гіркою проронив Роман того ранку. «Я присіла на канапу, не могла в таку звістку повірити. Наша сім'я була ошелешена», – стверджує пані Галина. Сильно були вражені й тим, що вхід до їхнього ресторану був прямо завалений квітами, іграшками, подушками, сумками, листівками та іншими різними речами. Українська рестораторка залякла, не відала, як має діяти. Потім же місцевих жителів дедалі зростає: хтось ніс якісь речі, продукти харчування, хтось – гроші. Галинині сусіди-англійці теж прибігли й попросили, аби вона опанувала собою та взялася допомагати, пакувати, підписувати ящики англійською й цікавилися, як буде українською те чи інше слово. На поміч прийшли також мер округу, місцева влада. В ресторані вже не було місця де складати гуманітарну допомогу, тож використовувати задля цього свої приміщення дозволили тутешні музей, церква й навіть палац одруження, що розміщується у старовинному замку. Перші дві вантажівки допомоги від щирого серця англійців Галина Косинська відправила до Івано-Франківська. Нещодавно в Україну приїхала 108-а така фура. На цю подію волонтерка Світлана Вілсон відгукнулася у соцмережах так: «Для нас це набагато більше, ніж просто вантажівки,

допомагала оплачувати їй комунальні рахунки, оренду й спрямовувала українку й надалі займатися волонтерством. У травні ресторан Prosperity Ukrainian знову розпочав роботу в повному режимі. Галина Косинська створила громадську (волонтерську) організацію Prosperity for Ukraine, яка разом з британською ГО «Єдність України та Великої Британії Ukraine UK Unity» почали відвідувати українських воїнів, які проходять базову підготовку в рамках багатонаціональної навчальної операції «ІНТЕРФЛЕКС» під керівництвом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. Нещодавно пані Галина побувала на одній з таких баз і в польових умовах з чоловіком Олександром Яремою готували свій фірмовий борщ з вишнями. 150 літрів зварили. Привезла із собою також чорний хліб, сало, молоду зелену цибулю тощо. Узвар теж приготувала. Волонтери напекли й пірижків, плячків (тортів). Враження від цієї події перехопили дух не лише у наших бійців, а й у

Галина КОСИНЬСЬКА (четверта ліворуч), мер лондонського округу Річмонд-на-Темзі Сюзетт НІКОЛСОН з українцями-волонтерами

наповнені гуманітарною допомогою. Це символізує величезну кількість стресових ситуацій, невтомне спілкування та неохитну рішучість». Такі транспортні засоби побували вже у Києві, Херсоні, Львові, Тернополі, у Донецькій, Луганській, Запорізькій областях і в інших українських містах і регіонах. На фронт пані Галина постаралася передати дві карети швидкої допомоги, 70 транспортних пікапів. Зрештою, гуманітарну допомогу відправляє не лише на передові позиції чи у військові частини та шпиталі, а й у реабілітаційні центри, дитячі будинки, геріатричні пансіонати, для внутрішньо переміщених осіб. Після підриву рашістами греблі Каховської ГЕС зібрала та передала дві тисячі гумових чобіт, кілька тисяч пігулок для очищення води, багато сухої їжі, пральний порошок, яким можна прати у холодній воді, дезінфектори, павербанки та інше.

Понад рік Галинин ресторан був зачинений. Місцева влада

Галини та Олександра, інших волонтерів. Нинішньої середи приїхали знову до українських воїнів, ба, більше – навіть з концертною програмою. Наступного разу пані Галина вже планує зварити 300 літрів борщу для наших хлопців та їхніх натовських колег.

А тим часом і малі, і дорослі українці, яких війна змусила податися у світи, збираються в Галининому ресторані на заняття в гуртках, британці проводять для них безкоштовні уроки з комп'ютеризації, вивчення англійської мови.

Тішиться, що наші люди вміють уже запозичувати корисне для себе, стали пишатися своєю державою. «Україну забути чи не любити, просто нереально», – мовить Галина Косинська. І твердить, що доживе у Лондоні до пенсії й одразу повернеться додому, в рідну Україну.

Микола ШОТ
Світлина з особистого архіву
Галини КОСИНЬСЬКОЇ

НОВА АПАРАТУРА – НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Для нейрохірургів операційний мікроскоп – прилад повсякденного використання. З'явився такий мегасучасний апарат у Тернополі. З його допомогою нейрохірурги обласної психоневрологічної лікарні провели вже десять хірургічних втручань.

Коли очільник Міністерства охорони здоров'я України Віктор Ляшко побував в цій лікарні на відкритті рентген-операційної, то його так приємно вразило побачене, що під час зустрічі із журналістами він оголосив своє рішення: тут по-

кодоступних ділянках головного та спинного мозку, під час операцій у глибині мозку та на основі черепа, периферичних нервах, під час видалення гриж міжхребцевих дисків.

ОПЕРАЦІЙНЕ ПОЛЕ У ВІЧКУ МІКРОСКОПА

Про мікроскоп дізналися, а тепер час на власні очі побачити та сфотографувати його. До операційної зали, звісно, нас не запросили, але медсестри люб'язно погодилися перемістити апарат до передопераційної. Він – на колесах, отож з мобільністю жодних проблем. Перше, що впадає у вічі – великих розмірів монітор, прикріплений до апарата. Олексій Леонт'єв пояснює, що мікроскоп під'єднаний до монітора з тим, аби кожен член операційної бригади міг відстежувати певні етапи операції. Це дуже важливо, коли, скажімо, розпочинається кровотеча й операційна медсестра вже знає, який інструмент чи матеріал потрібно покласти до рук хірурга. Анестезіологи також бачать на моніторі, в якому стані перебуває мозок та які анестезіологічні засоби потрібно використовувати. Такий мікроскоп має й систему запису зображення, тобто можна фактично всю операцію записати на відео. Виробник такої техніки – німецька фірма KARL ZEISS, що, власне, й спеціалізується на виготовленні оптичних приладів і, зокрема, мікроскопів, які використовують не лише нейрохірурги, але й отоларингологи, офтальмологи, стоматологи. Найкращі фахівці віддають перевагу саме цьому виробникові, бо це справжня німецька якість, яка забез-

печує справну роботу оптичної системи.

– Оптика – це фактично серце такого мікроскопа, – розповідає Олексій Леонт'єв, – бо дає можливість збільшувати операційне поле щонайменше в 14 разів. Завдяки цьому досягається мінімальна травматизація прилеглих тканин під час втручання. Коло його обертання – 360 градусів, що забезпечує повний огляд оперованої ділянки мозку. Рівень збільшення можна регулювати, тобто, якщо мені потрібно, то я просто натискаю на відповідні клавіші та збільшую або ж зменшую певну ділянку операційного поля.

Взагалі ж ця оптична система містить дуже багато додаткових переваг для хірурга. Коли працював у Херсоні, в нас також був мікроскоп, але там я вручну «квіставляв кути», а тут існує фокусування кнопками, що дозволяє налаштувати роботу під будь-яким кутом, тобто все відбувається автоматизовано. Ще мали вічну проблему зі світлом. Адже сильне світло могло пошкодити мозок, тому під час операції ми закривали частину операційного поля серветками або ж іншими засобами. Взагалі малі нейрохірургічні рани дуже погано освітлюються, але в цьому мікроскопі є така автоматична зв'язка між світлом та відстанню, яка запрограмована автоматично, тобто сам апарат автоматично регулює подачу та яскравість світла. В мікроскоп вмонтований спеціальний комп'ютер, який виставляє ці показники. Хоча можна це робити й у ручному режимі, тобто зменшувати чи збільшувати світловий потік, бо тут є й така опція.

Ще одна цінна деталь нового устаткування – LED-світло, яке дуже зручне для використання, бо воно «м'якіше» та його вистачає на великий термін, десь 50 тисяч годин. За допомогою оптичної системи мікроскопа можна й ідентифікувати структуру та морфологічну будову тканини,

Про роботу мікроскопа розповідає генеральний директор (головний лікар) обласної психоневрологічної лікарні Володимир ШКРОБОТ (на передньому плані)

Завідувач нейрохірургічного відділення обласної психоневрологічної лікарні Олексій ЛЕОНТЬЄВ

винен бути операційний мікроскоп! Міністр дотримав слова й вже на початку червня новенький апарат вартістю 7 535 963 гривень прибув до нейрохірургів.

– Ми очікували мікроскоп у вересні, але отримали раніше, вже й апробували його в роботі. Першим було оперативне втручання на спинному мозку – успішно прооперували пухлину хребтового каналу у військового, – каже завідувач нейрохірургічного відділення, кандидат медичних наук Олексій Леонт'єв. – Маємо достатньо іншого обладнання, ангиограф, а тепер ще й хірургічний мікроскоп, отож ми у всеозброєнні. Готові виконувати нейрохірургічні операції високого рівня складності. Нейрохірургія як медична спеціальність нині перейшла у сферу мікронейрохірургії, тому мікроскопічна техніка в нашій діяльності – річ незамінна. Дає змогу контролювати в збільшеному режимі операційне поле у важ-

коди виконується операція, скажімо, з видалення злоякісних пухлин. Це дуже важливо, бо новоутворення та тканини мозку почасти за кольором і консистенцією дуже подібні. Мікроскоп також є незамінним приладом для безпечного виключення судин, які живлять злоякісне новоутворення.

Оглядаючи мікроскоп, запитала, що він обладнаний не однією, а трьома оптичними системами, тобто є три вічка, очевидно, призначені для роботи аж трьох хірургів. Завідувач відділення пояснив, що в більшості мікроскопів передбачена робота з одним або ж з двома асистентами, а тут і справді можуть одночасно працювати три нейрохірурги. Це додає більше можливостей хірургові, який, скажімо, проводить операцію на хребті, що потребує так званого «бокового» асистента.

Ще одна родзинка цього хірургічного мікроскопа – педаль, якою, до слова, облаштовані не всі такі апарати. Сама вона дозволяє хірургові, в якого під час операції зайняті обидві руки, підлаштувати відстань, змінити фокус, щось збільшити чи зменшити. Все можна зробити легким натиском педалі.

ДОЗВОЛИТЬ ЗНАЧНО ПОЛІПШИТИ ЯКІСТЬ НЕЙРОХІРУРГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

«Не передати, наскільки впевненіше відчувається хірург під час операції, коли в його руках – сучасна нейровізуалізаційна техніка, – каже Олексій Леонт'єв. – Звісно, найперше ми зорієнтовані на хірургічне лікування інсультів, адже це напрямок нашого медичного закладу. Раніше пацієнтів з аневризмами головного мозку, яких можна прооперувати на місці, змушені були скеровувати до

столичних клінік, адже не мали мікроскопа. Тепер оперуємо таких недужих у нейрохірургічному відділенні. Проводимо відкрите кліпсування аневризм, резекцію мольформаций, резекцію кавернозних ангіом. Хірургічно лікуємо також і захворювання та травми периферичної нервової системи. З появою такої мікрохірургічної апаратури з'явилася можливість візуалізувати новоутворення, його межі та систему кровопостачання, тому й практикуємо мікрохірургічне видалення глибинних пухлин головного мозку. Ця техніка також дає можливість проводити й спінальні втручання, тобто за стенозів хребтового каналу. Ми вже провели кілька таких операцій та маємо добрі результати».

Всесвітньовідомий турецький вчений та нейрохірург Махмут Газі Яшаргіл першим у 1960-х роках застосував хірургічний мікроскоп у нейрохірургії. Цим він настільки підняв якість видалення пухлин, що ввійшов в історію як батько мікронейрохірургії, хоча й до нього було багато знаних нейрохірургів. Сучасну ж нейрохірургію вже важко уявити без хірургічного мікроскопа. Деякі відомі нейрохірурги рекомендують навіть травматичні гематоми оперувати під мікроскопом, щоб уникнути кровотечі, що може виникнути під час операції. Вони пояснюють це наявністю ділянок мозку, які хірург під час втручання не може повноцінно контролювати візуально.

– Цілком погоджуюся з цією думкою, – зауважує Олексій Леонт'єв, – бо досвід доводить значні переваги використання мікроскопа навіть у звичних оперативних втручаннях. Сподіваюся, що з допомогою отриманого новітнього обладнання ми зможемо значно розширити спектр нейрохірургічних втручання та освоїти нові прогресивні методики, а відтак врятувати більше наших краян.

Лариса ЛУКАШУК

